

S POMOČJO SKUPNEGA BRANJA DO ZAVEDANJA POMEMBNOSTI TRAJNOSTNEGA MIŠLJENJA IN RAVNANJA

Andreja Ošlaj, prof. nem., OŠ Sveti Jurij
Mednarodna konferenca **Mladi v programu Ekošola za trajnostno družbo**
25. maj 2024 na OŠ Leskovec pri Krškem

Kratka predstavitev avtorja:

- ▶ Andreja Ošlaj, profesorica nemščine. Zaposlena sem na OŠ Sveti Jurij kot šolska knjižničarka in učiteljica.

Brief introduction of the author:

- ▶ Andreja Ošlaj, teacher of German. I work at primary school OŠ Sveti Jurij as a school librarian and teacher.

Trajnostno mišljenje in trajnostni razvoj

“Svet, ki smo ga ustvarili, je rezultat naših misli. Če želimo spremeniti svet, moramo spremeniti naše mišljenje”. Albert Einstein

Trajnostni razvoj opredeljuje Svetovna komisija za okolje in razvoj (WCED) kot »razvoj, ki zadovoljuje trenutne potrebe, ne da bi pri tem ogrožal zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij«.

Vir: [Microsoft PowerPoint - PanelDiscussionCAREC.ppt \(unece.org\)](#)

Vir: https://www.siq.si/nase-dejavnosti/certificiranje-organizacij/predstavitev/trajnostni_razvoj/

Trajnostni razvoj

- ▶ je način razmišljanja, kako organiziramo svoje življenje in delo - vključno z našim izobraževalnim sistemom - da ne uničimo naš najbolj dragocen vir - PLANET ... Mora biti veliko več kot recikliranje plastenk ali dajanje denarja v dobrodelne namene. **Gre za razmišljanje in delovanje na popolnoma drugačen način.** ([Microsoft PowerPoint - PanelDiscussionCAREC.ppt \(unece.org\)](#))
- ▶ ne obsega zgolj ekologijo, naravne vire, živalski svet, gozdove in morja, temveč tudi ekonomsko in socialno dimenzijo. Vsem ljudem bi naj šlo dobro, zadovoljene so naj potrebe vseh in imeti moramo perspektivo v prihodnosti. Gre za pravičnost. ([didaktische-materialien-zu-gfdz-v1.pdf \(goethe.de\)](#))
- ▶ 3 stebri: gospodarski, družbeni, okoljski.

Vloga šole pri trajnostnem razvoju

Vloga učitelja - ozaveščanje, izobraževanje, spodbujanje k informiranju, zavedanju, razmišljanju, ukrepanju

Šolska knjižnica - knjižničar

Branje, informiranje, ozaveščanje

Šolska knjižnica - KIZ

- ▶ Temelj šolske knjižnice so usposobljen knjižničar, program informacijskega opismenjevanja in organizirana zbirka knjižničnega gradiva in informacij za poučevanje in učenje, ki jo potrebujejo učenci, učitelji in drugi strokovni delavci šole.
- ▶ Knjižnično zbirko dopolnjujejo različni pripomočki in oprema za pridobivanje in uporabo informacij.
- ▶ Knjižnična dejavnost podpira učenje v okviru pedagoških ciljev šole, je del kurikula šole.
- ▶ S svojimi storitvami omogoča in podpira učenje in poučevanje, s programom **Knjižnično informacijsko znanje** pa učence navaja na samostojno učenje.

Šolska knjižnica - KIZ

Splošni cilji

- ▶ Učenci razvijajo sposobnosti in veščine za samostojno uporabo knjižnice in informacijskih virov.
- ▶ Učenci spoznavajo in uporabljajo:
 - strategije pridobivanja informacij in razreševanja problema,
 - tiskane in netiskane publikacije, njihove značilnosti in namen,
 - lokacije informacij,
 - organizacijo informacij, vire za splošno, specialno in tekoče informiranje,
 - informacijsko tehnologijo kot pomembno orodje.

Šolska knjižnica - KIZ

Šolska knjižnica s svojimi storitvami in programom **Knjižnično informacijsko znanje** pri učencih razvija kompetence na treh ključnih področjih:

- branje,
- informacijska pismenost in
- učenje in jim pomaga dosegati postavljene cilje.
(Stružnik, 1999)

Branje

Dokument z naslovom Key Competencies (Ključne zmožnosti), ki ga je Evropska informacijska služba o izobraževanju Eurydice leta 2002 izdala, opredeljuje **bralno pismenost** kot zmožnost razumeti, uporabljati in razmišljati o pisnih besedilih, da bi dosegli lastne cilje, razvili svoje znanje ter potenciale in učinkovito sodelovali v družbi.

S to opredelitvijo posodablja in z dodano »zmožnostjo razmišljanja« pogloblja prehodne OECD-ejeve opredelitve pismenosti iz leta 2000: kot zmožnosti razumeti in uporabiti tiskane podatke v vsakodnevnih dejavnostih, doma, na delu in v družbi za doseganje ciljev ter za razvoj lastnega znanja in potencialov. (Grosman, 2006)

Branje

Tako opredeljena oznaka »bralna pismenost« že vsebuje **sestavino kritičnosti**, ki jo včasih posebej navajamo kot »kritično bralno zmožnost«, in po svojem pomenskem polju presega **branje**, kadar ga pojmujeemo zgolj kot proces osnovne interakcije z besedilom ali osnovno spretnost dekodiranja grafičnih znakov besedila. (Grosman, 2006)

Skupno branje v šolski knjižnici

► Skupno branje

► Dejavnosti šolske knjižničarke:

- pravljичne ure v vrtcu,
- pravljичne ure v 1., 2. in 3. razredu,
- KIZ ure v višjih razredih,
- knjižničarski krožek,
- bralni popoldnevi,
- bralni vikendi,
- bralni projekti, kot so Bralna značka, Ekobranje za ekoživljenje, Naša mala knjižnica in
- druge dejavnosti po dogovoru z učitelji.

Ekobranje za ekoživljenje

Ekobranje za ekoživljenje

OPIS PROJEKTA:

- ▶ V današnjem času raznovrstnih informacijsko - komunikacijskih tehnologij, je ohranjanje **odnosa do knjige** še posebej nujno in pomembno. Želimo si, da bi z branjem še naprej na najučinkovitejši način, preko ustvarjalnega mišljenja, **krepili ekološko zavest s pomočjo knjige.**
- ▶ Zaradi široke naravnosti projekt **EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE** nudi veliko možnosti za kreativnost. Pomeni eno od poti za vzpodbujanje otrok, učencev in dijakov k branju literature z ekološko tematiko in tako **prispeva k razvoju okoljskega izobraževanja slovenski ekovrtcev in ekošol.**
- ▶ **AKTIVNOSTI:** Prebrati morajo najmanj dve knjigi (lahko iz seznama ali druge) ali več in prebrati en članek iz časopisov ali revij, ki obravnavajo teme z ekološko vsebino. Predstavitev dela lahko poteka v obliki govornega nastopa ali odprte debate, v katero se vključijo vsi sodelujoči učenci.

Ekobranje za ekoživljenje

CILJI: S prebiranjem literature z različnimi ekološko obarvanimi temami med otroci:

- ▶ spodbujamo pozitiven odnos do branja,
- ▶ spodbujamo individualno kreativno mišljenje,
- ▶ razvijamo pozitiven odnos do okolja,
- ▶ spodbujamo aktivno vključevanje v okolje,
- ▶ spodbujamo različne aktivnosti z ekološkimi vsebinami,
- ▶ spodbujamo medpredmetno povezovanje,
- ▶ spodbujamo ustvarjanje konkretnih izdelkov (risba, plakati, zgodbe, pesmi, spisi ...) ... (<https://ekosola.si/ekobranje-za-ekoživljenje-22-23/>)

S skupnim branjem do trajnostnega mišljenja in ravnanja

- ▶ KNJIŽNICA
- ▶ UDK
- ▶ ISKANJE GRADIVA
- ▶ SKUPNO BRANJE
- ▶ MISELNI VZORCI
- ▶ PLAKAT
- ▶ PREDSTAVITEV PO SKUPINAH
- ▶ PREDSTAVITEV NA ŠOLSKI TV
- ▶ PRISPEVEK ZA ŠOLSKI ALMANAH

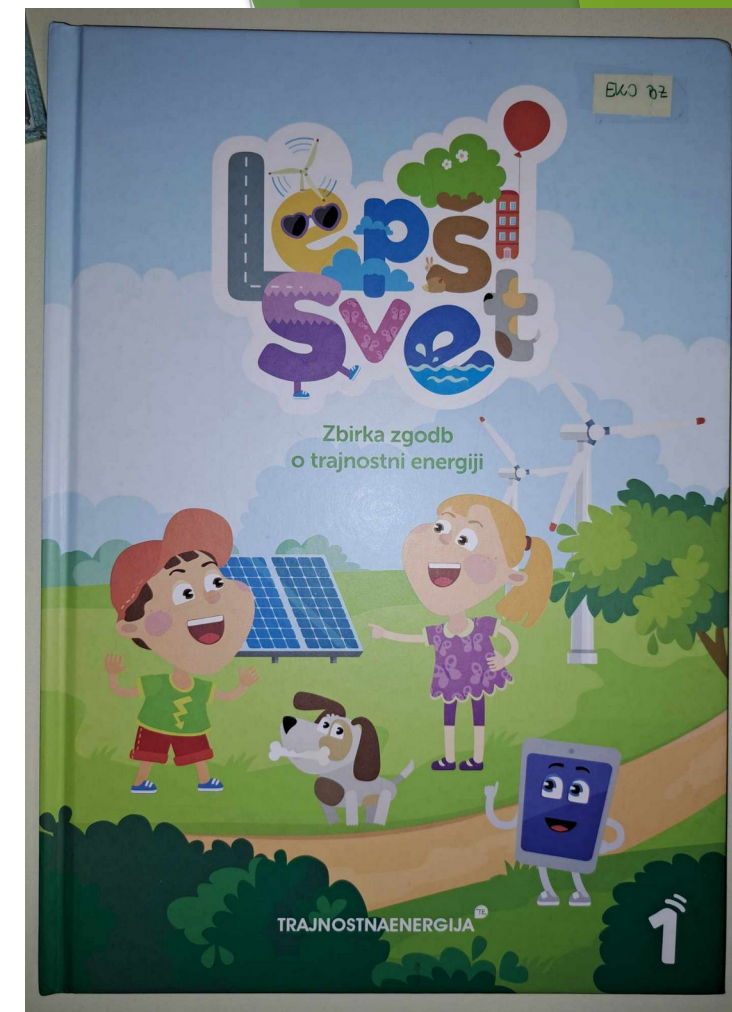
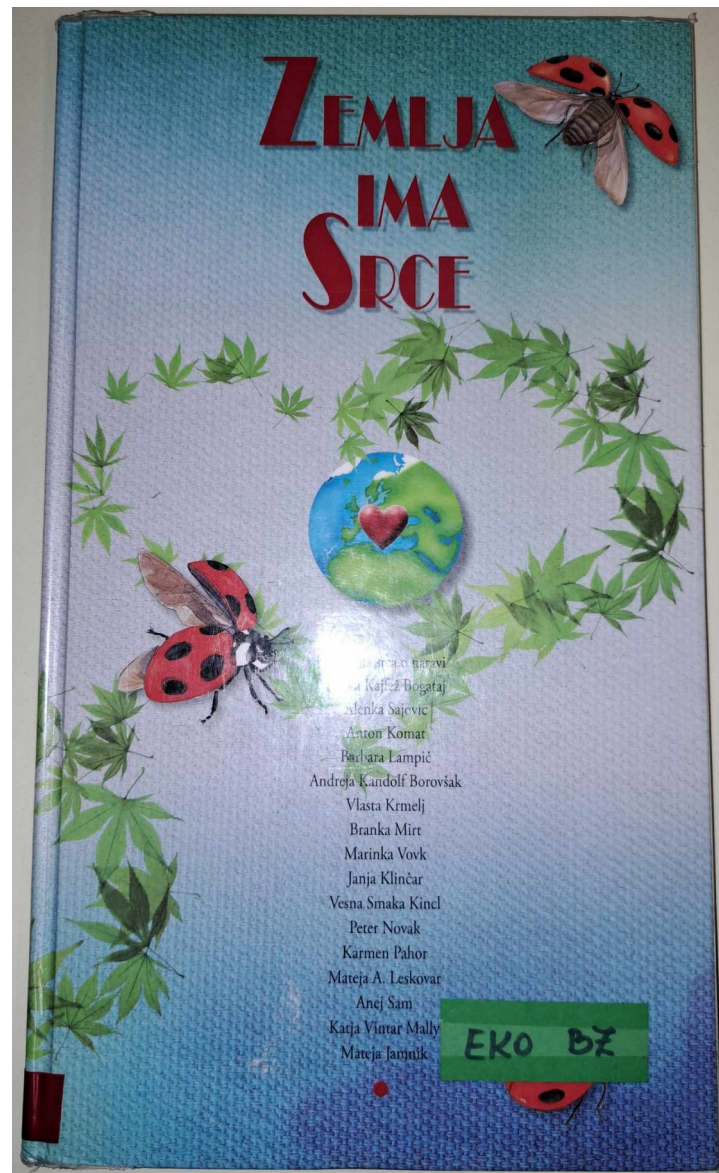

Skupno branje

- ▶ Učenci 6.a in 6.b - skupaj 29 učencev
- ▶ 3 učiteljice in 1 šolska knjižničarka

Izbrani knjigi:

- ▶ Lepši svet: zbirka zgodb o trajnostni energiji
- ▶ Zemlja ima srce

Skupno branje

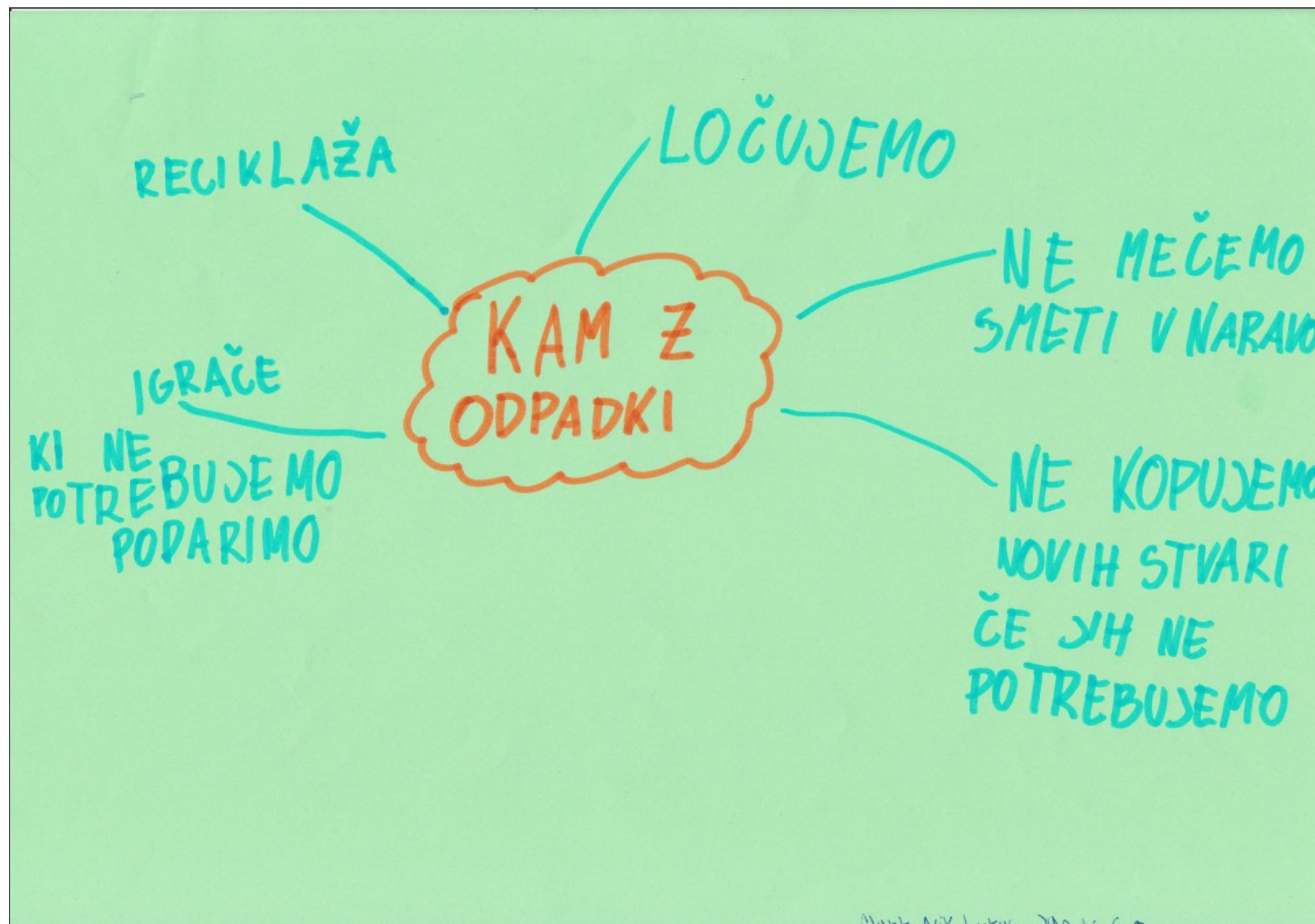
- ▶ Učenci glasno berejo ostalim članom v skupini na različnih lokacijah v šolski knjižnici.

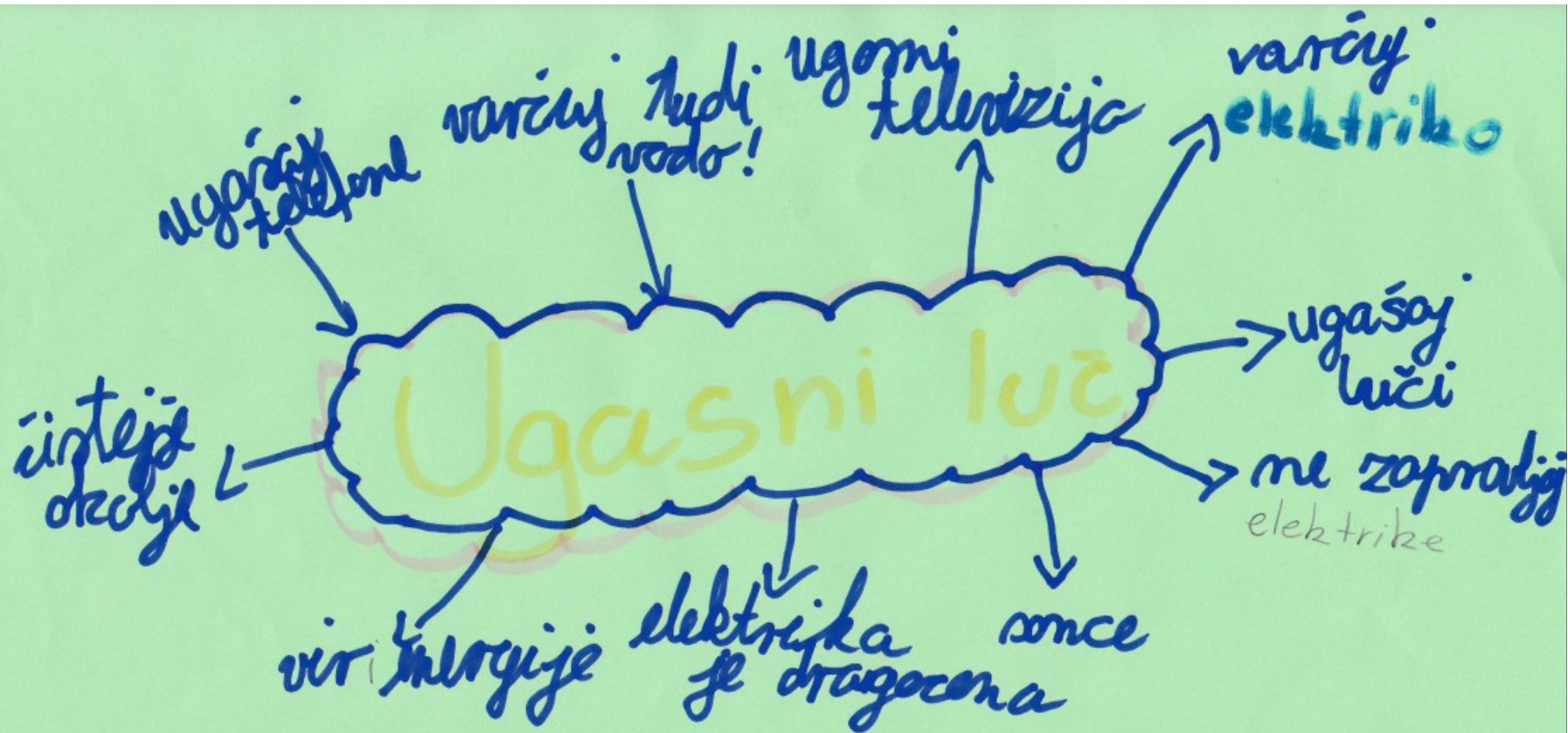
Plakat PONUDIMO ZEMLJI ROKO

- ▶ Nahranili bi revne
- ▶ Izklapljam elektriko
- ▶ Brez hrane ne gre
- ▶ Vsako leto zaradi lakote umre 20 milijonov ljudi
- ▶ Recikliramo
- ▶ Ne kupujemo stvari, ki jih ne potrebujemo
- ▶ Hidroelektrarna
- ▶ Vetrnice
- ▶ Sončni paneli
- ▶ Led žarnice
- ▶ Naredimo stroj, ki pobira smeti
- ▶ Ločujemo odpadke
- ▶ Uporabljamo kolo
- ▶ Ponovno uporabljamo izdelke
- ▶ Ugašamo luči
- ▶ Pobiramo smeti

Miselni vzorci

Hana, Leja, Tina 6.a

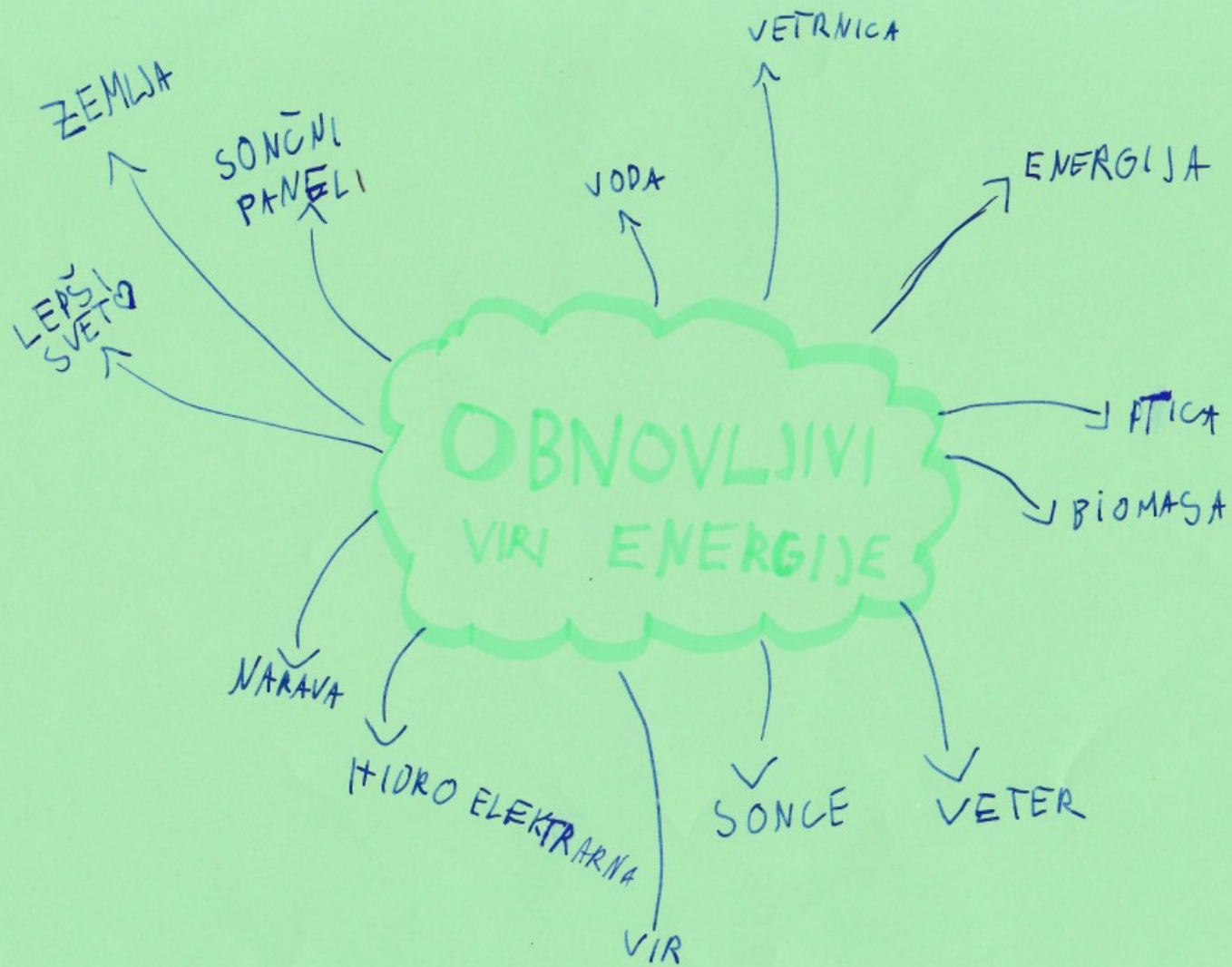
Hrana po svetu ni
dostopna za vse
na svetu

HRANA

Brez hrane ne gre,
Vsako leto 20 milijonov ljudi
umre zaradi lakote.

kopujemo žim
mani hrane v restoracijah

Hrana je ena izmed
najbolj pomembnih stvari
na svetu,

Lana, ba, wa 6.a

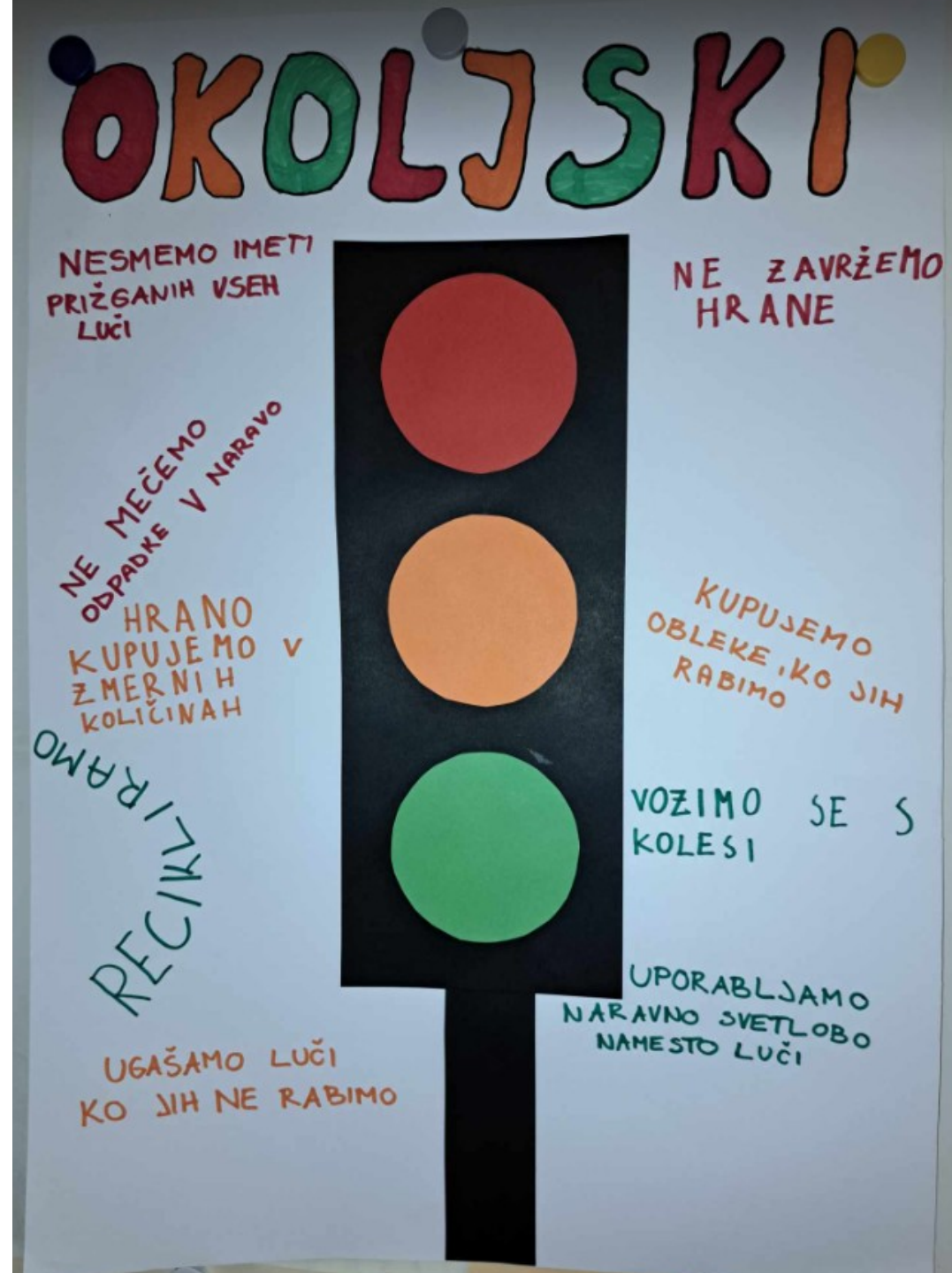
Predstavitev po skupinah

- ▶ Učenci predstavijo svojo temo oz. vsebino besedila pred ostalimi skupinami v razredu.

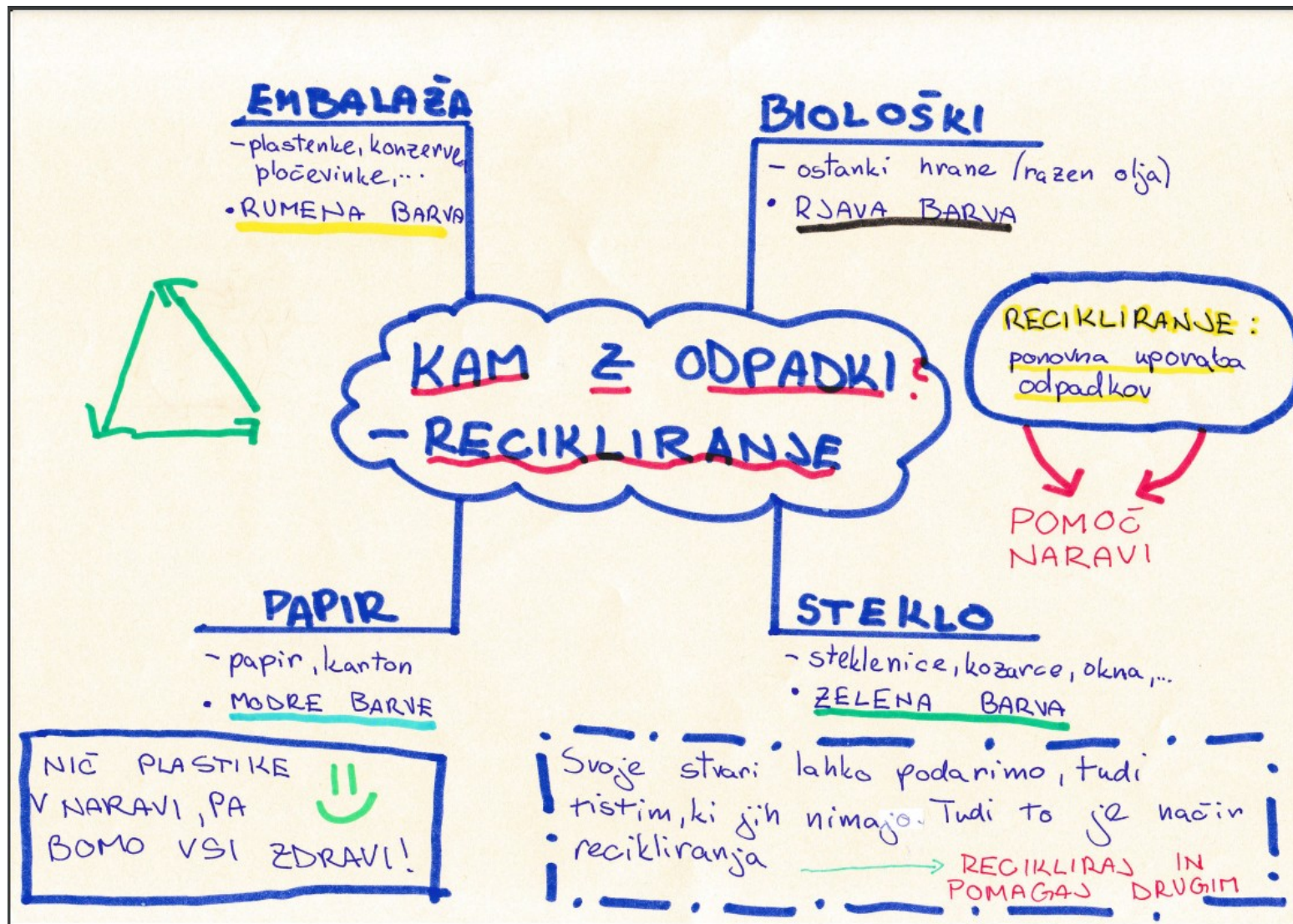

Plakat OKOLJSKI SEMAFOR

- ▶ Semafor z nasveti v rdeči, oranžni in zeleni barvi.

Miselni vzorci

ČE NISMO V
PROSTORU NIMAMO
PRIŽGANÉ LUČI

BOLJŠE JE DA
UPORABLJAMO NARAVNO
ENERGIJO NAMESTO Z
VTIČNICE.

PAZI DA
ELEKT-
RIKA NE
PRIDE V STIK
Z VODO

ZA LEPSI
SVET VARČUJ
Z ELEKTRIKO

UGASNI LUČ VARČEVATI
MORAMO Z
ELEKTRIKO

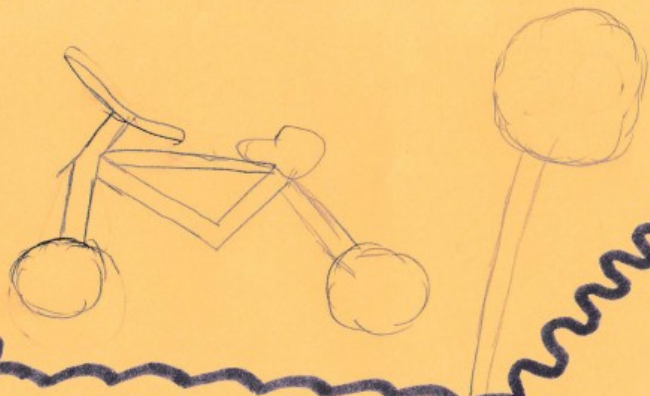

KAKO
VRČEVATI Z
ELEKTRIKO?

PROMETNI ZAMAŠKE

To je strnjena kolona, ki se premika zelo, zelo počasi.

Dolga kača vozil dobesedno zamaši cesto. Za pot, za katero bi potreboval dvajset minut lahko potrebuješ tudi dvakrat več.

HOP NA KOLO

PROMET

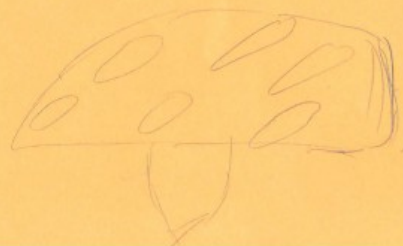
CESTNI PROMET: AVTO, MOTOR, AVTOBUS, TOVORNJAK...

ŽELEZNIŠKI PROMET: VLAK...

ZRAČNI PROMET: LETALO, HELIKOPTER, BALON, ...

MODSKI IN REČNI PROMET: LADJE, ČOLNI, BARKE, ...

Z malimi koraki lahko pridemo daleč in lahko naredimo veliko.

JAVNI PREVOZ IN KOLESJA

Z javnim prevozom in kolesi bo manj prometa in bo manj onesnažen zrak in voda. Z malimi koraki, kot je vožnja s kolesom lahko vsak od nas naredi veliko.

Predstavitev po skupinah

Učenci predstavijo svojo temo oz. vsebino besedila ostalim skupinam v razredu.

Priprava prispevka

- ▶ Za šolsko televizijo
- ▶ Za šolski almanah

EKOBRANJE ZA EKOZNANJE

UČENCI 6.A IN 6.B SO V ŠOLSKI KNJIŽNICI SKUPAJ BRALI, USTVARJALI IN PREDSTAVLJALI SVOJA NOVA ZNANJA V OKVIRU PROJEKTA "EKOBRANJE ZA EKOZNANJE"

Ugotovitve in smernice

- Z delavnicami so učenci pridobili nova znanja v zvezi s **trajnostnim razvojem in ravnanjem**.
- Spoznali in predstavili so **konkretne težave**, ki se pojavljajo v okolju.
- Učenci so **samostojno razmišljali o rešitvah** in predstavili svoje **predloge** za reševanje planeta ter **ozaveščali** ostale sošolce.
- Spodbudili smo učence za sodelovanje pri ekoprojektu.
- Učenci so z velikim interesom **sodelovali pri dejavnostih**: branje, debata, ustvarjanje, predstavljanje, razmišljanje ...
- Učenci so nalogo vzeli resno in jo **dobro izvedli**.

Ugotovitve in smernice

- ▶ Pomembna je **izbira dejavnosti**, saj se učenci po sposobnostih in predznanju razlikujejo.
- ▶ Aktivnosti morajo biti za učence **privlačne in zabavne**.
- ▶ Pomembno je **spodbujanje razmišljanja o lastnem doprinosu**, saj učenci na ta način prenesejo znanja na lastno delovanje.
- ▶ Ne pozabimo na **nagrajevanje** - pohvala, da so to delo dobro opravili in predstavitev dela še ostalim učencem, zaposlenim in širši okolici.
- ▶ Delavnice je priporočljivo izvajati **večkrat**, da se zavedanje lahko utrdi.

Zaključek

“Največja
grožnja našemu planet
u je prepričanje, da ga
bo rešil nekdo drug.”
Robert Swan

Pomembna vloga vseh:
šola, učitelj,
posameznik, učenec ...

Viri in literatura

- ▶ *Ekobranje za ekoživljenje.* Dostopno na: <https://ekosola.si/ekobranje-za-ekoziavljenje-22-23/>, preneseno dne: 15. 9. 2023.
- ▶ Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja.* Ljubljana: Karantanija.
- ▶ https://unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/01_Typo3site/PanelDiscussionCAREC.pdf, preneseno dne: 11.4.2024
- ▶ <https://www.goethe.de/resources/files/pdf270/didaktische-materialien-zu-gfdz-v1.pdf>, preneseno dne: 29.4.2024
- ▶ Stružnik, E. (1999). Elementi koncepta dela šolskega knjižničarja. V: *Vodnik za šolske knjižničarje.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- ▶ Kumelj P. in Milovanović A. (2023). *Lepši svet 1. Zbirka zgodb o trajnostni energiji.* Ljubljana: Borzen.
- ▶ Sam, A. (2012). *Zemlja ima srce.* Ljubljana: Jasa.
- ▶ *Trajnostni razvoj.* Dostopno na: <https://www.sig.si/nase-dejavnosti/certificiranje-organizacij/predstavitev/traino>

Hvala za vašo
pozornost.

